

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH INICJATYWY (bez oceny skutków)

TYTUŁ INICJATYWY	Uruchomienie inwestycji prywatnych w efektywność energetyczną – wytyczne dla państw członkowskich i uczestników rynku
WIODĄCA I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ	DG ENER.B2
PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY	Zalecenie Komisji ze szczegółowym załącznikiem
ORIENTACYJNY TERMIN	III kw. 2024 r.
INFORMACJE DODATKOWE	Finansowanie efektywności energetycznej (Europa.eu)

A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny

Efektywność energetyczna ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia pełnej dekarbonizacji UE do 2050 r., przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności gospodarki europejskiej oraz bezpieczeństwa energetycznego i przystępności cenowej. W ramach pakietu „Gotowi na 55” i planu REPowerEU we wrześniu 2023 r. przyjęto dyrektywę (UE) 2023/1791 w sprawie efektywności energetycznej (wersja przekształcona), która została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym* w tym samym miesiącu. Dyrektywa weszła w życie w dniu 10 października 2023 r. Dyrektywa w wersji przekształconej stanowi podstawę europejskiej polityki w zakresie efektywności energetycznej, gdyż określa zasady, obowiązki i narzędzia polityki służące osiągnięciu celów UE w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r.

Zwiększenie inwestycji w efektywność energetyczną za pomocą specjalnych środków w obszarze polityki i finansowania ma zasadnicze znaczenie dla wspierania państw członkowskich w realizacji celów w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. oraz w realizacji celów filaru planu REPowerEU dotyczącego oszczędności energii. Wspieranie mobilizacji inwestycji w efektywność energetyczną umożliwi osiągnięcie – w sposób racjonalny pod względem kosztów – neutralności klimatycznej do 2050 r., zapewniając jednocześnie konkurencyjność i zrównoważony charakter unijnej gospodarki, a także zwiększając bezpieczeństwo dostaw w UE i odporność rynku energii.

Art. 30 przyjętej niedawno wersji przekształconej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wzmacnia ramy prawne i polityczne w celu uruchomienia inwestycji w efektywność energetyczną. Artykuł ten ma na celu zwiększenie opłacalności wsparcia z budżetu publicznego oraz mobilizację inwestycji prywatnych w efektywność energetyczną. Ponieważ samo finansowanie publiczne, w tym finansowanie unijne, nie wystarczy do zaspokojenia potrzeb inwestycyjnych do 2030 r. i realizacji celów w zakresie oszczędności energii określonych w planie REPowerEU, znaczna część wsparcia finansowego będzie musiała zostać uruchomiona przez sektor prywatny. W art. 30 uznano zatem potrzebę zapewnienia odpowiedniego wsparcia finansowego i technicznego dla środków w zakresie efektywności energetycznej, opracowania ukierunkowanych środków z dziedziny polityki umożliwiających mobilizację inwestycji prywatnych w efektywność energetyczną oraz promowania innowacyjnych mechanizmów finansowania i prywatnych produktów finansowych na rzecz efektywności energetycznej. Artykuł ten stanowi ponadto podstawę dalszych prac mających na celu zachęcanie do inwestycji w efektywność energetyczną, kładąc nacisk na współpracę między Komisją Europejską, państwami członkowskimi i instytucjami finansowymi.

Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

W ocenie skutków towarzyszącej wnioskowi w sprawie przekształcenia dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (SWD(2021) 623 final) wskazano, że efektywność energetyczna jest jedną z najbardziej niedoinwestowanych dziedzin w Europie, oraz oszacowano, że kwota dodatkowych inwestycji potrzebnych, aby osiągnąć cele w zakresie efektywności energetycznej do 2030 r., wynosi 165 mld EUR rocznie. Biorąc pod uwagę ambitniejsze cele uzgodnione w przekształconej dyrektywie, kwota ta musiałaby zostać skorygowana w górę. W szczególności w odniesieniu do efektywności energetycznej budynków w ocenie skutków

towarzyszącej wnioskowi Komisji dotyczącemu przekształcenia dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (SWD(2021) 453 final) wskazano, że do osiągnięcia celów polityki UE w zakresie renowacji budynków potrzebne są dodatkowe inwestycje w wysokości ponad 100 mld EUR rocznie.

W tym kontekście istnieje potrzeba zwiększenia wielkości inwestycji prywatnych w efektywność energetyczną, ponieważ środki publiczne dostępne zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym nie są – i oczekuje się, że nie będą – wystarczające. Aby przyciągnąć więcej inwestycji prywatnych w środki w zakresie efektywności energetycznej, należy usunąć istniejące na rynku bariery (o charakterze gospodarczym, finansowym/behawioralnym, operacyjnym/kontekstowym i technologicznym/pomiarowym oraz weryfikacyjnym/regulacyjnym i administracyjnym itp.), a także opracować odpowiednie i innowacyjne rozwiązania finansowe.

Zgodnie z art. 30 ust. 10 przekształconej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej Komisja Europejska jest zobowiązana do zapewnienia – do dnia 31 grudnia 2024 r. – państwom członkowskim i uczestnikom rynku wytycznych dotyczących uruchomienia inwestycji prywatnych. Zgodnie z art. 30 ust. 10 wytyczne te powinny pomóc państwom członkowskim i uczestnikom rynku w rozwijaniu i realizacji ich inwestycji w efektywność energetyczną, w tym w ramach różnych programów unijnych, i zawierać propozycje odpowiednich mechanizmów finansowych i innowacyjnych rozwiązań przewidujących finansowanie, z połączeniem dotacji, instrumentów finansowych i pomocy na rozwój projektów, w celu zwiększenia skali istniejących inicjatyw i wykorzystania programów unijnych jako katalizatora do pozyskiwania i uruchamiania finansowania prywatnego.

Ponadto zgodnie z art. 30 ust. 3 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej wytyczne Komisji dotyczące uruchamiania inwestycji prywatnych powinny uwzględniać, oprócz środków, które państwa członkowskie mogłyby wdrożyć w celu ułatwienia wdrażania innowacyjnych systemów finansowania rachunkowego i podatkowego, a także finansowania przez osoby trzecie – także środki promujące produkty pożyczkowe na rzecz efektywności energetycznej.

W związku z tym wytyczne Komisji dla państw członkowskich i uczestników rynku dotyczące sposobu uruchomienia inwestycji prywatnych w efektywność energetyczną mają na celu wspieranie mobilizacji inwestycji w efektywność energetyczną oraz osiągnięcie celów w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. i powiązanych celów.

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

Podstawa prawna

Art. 30 ust. 10 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (UE) 2023/1791

Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE

Inicjatywa ta wdraża wymóg prawny nałożony na Komisję Europejską zgodnie z art. 30 ust. 10 przekształconej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (2023/1791), zgodnie z którym do dnia 31 grudnia 2024 r. ma ona przedstawić państwom członkowskim i uczestnikom rynku wytyczne, jak uruchomić inwestycje prywatne.

B. Co ma osiągnąć inicjatywa i w jaki sposób?

Wytyczne zapewnią państwom członkowskim i uczestnikom rynku wsparcie w zakresie opracowywania i wdrażania ich inwestycji w efektywność energetyczną, w tym w ramach różnych programów unijnych. W wytycznych zaproponowane zostaną odpowiednie mechanizmy finansowe i innowacyjne rozwiązania przewidujące finansowanie, z połączeniem dotacji, instrumentów finansowych i pomocy na rozwój projektów, w celu zwiększenia skali istniejących inicjatyw i wykorzystania programów unijnych jako katalizatora do pozyskiwania finansowania prywatnego.

Usunięcie stwierdzonych barier w dostępie do prywatnego finansowania efektywności energetycznej i uruchamianie tego finansowania ma kluczowe znaczenie dla dalszego zwiększania finansowania efektywności energetycznej. Do głównych barier należą bariery:

- ekonomiczne i finansowe (brak zasobów finansowych, brak zachęt, postrzegane ryzyko, długie okresy zwrotu, wysokie koszty transakcji);
- behawioralne i operacyjne (ograniczona świadomość korzyści, ograniczone środki monitorowania i weryfikacji, wysokie koszty administracyjne, brak zdolności i umiejętności oraz wiedzy finansowej);
- kontekstowe i technologiczne (brak znormalizowanych rozwiązań, ograniczony łańcuch dostaw, brak indywidualnych dostosowań);
- regulacyjne (istniejące bariery administracyjne we wdrażaniu innowacyjnych i mieszanych rozwiązań przewidujących finansowanie).

Wytyczne zostaną przedstawione w formie zalecenia Komisji z kompleksowymi szczegółowymi wskazówkami zawartymi w załączniku. Zalecenie Komisji i szczegółowe wskazówki w załączniku przedstawiają:

- obecną sytuację w zakresie finansowania efektywności energetycznej;
- bariery dla uruchomienia inwestycji prywatnych i czynniki umożliwiające ich uruchomienie;
- opis odpowiednich mechanizmów finansowych i innowacyjnych rozwiązań przewidujących finansowanie służących przyciągnięciu inwestycji prywatnych, w tym istniejących najlepszych praktyk i modeli w poszczególnych państwach członkowskich;
- konkretne wytyczne dla państw członkowskich dotyczące środków w zakresie polityki i finansowania w celu jak najbardziej racjonalnego pod względem kosztów wykorzystania dostępnego publicznego wsparcia finansowego w celu wdrożenia instrumentów finansowych i innowacyjnych systemów finansowania;
- opis istniejących najlepszych praktyk i zestawów narzędzi dla uczestników rynku w celu zwiększenia skali opracowywania projektów w zakresie efektywności energetycznej, rozwiązań w zakresie finansowania i inwestycji;
- konkretne wytyczne dotyczące opracowywania i wdrażania projektów w zakresie efektywności energetycznej i zintegrowanych odnawialnych źródeł energii, skierowane do sektora publicznego, przedsiębiorstw i sektora mieszkaniowego.

Ogólnym celem wytycznych będzie wspieranie ustanowienia ram umożliwiających zwiększenie skali rynku inwestycji w efektywność energetyczną, aby przyczynić się do osiągnięcia celów UE w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r. Zgodnie z przekształconą dyrektywą w sprawie efektywności energetycznej oczekuje się, że szczególnie nacisk w wytycznych zostanie położony na zwiększenie wykorzystania instrumentów finansowych, w tym finansowania dłużnego i gwarancji publicznych, a także na większe ukierunkowanie na wsparcie finansowe na rzecz działań podejmowanych przez MŚP oraz na modernizację systemów ogrzewania i chłodzenia. Ponadto, biorąc pod uwagę wyjątkowo istotny wkład renowacji budynków w realizację zarówno celów w zakresie efektywności energetycznej, jak i w zakresie obniżenia emisyjności, a także zwiększone ambicje przedstawione w przekształconej dyrektywie w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, w wytycznych przedstawione zostaną również zalecenia dotyczące wdrażania innowacyjnych narzędzi finansowania i instrumentów finansowych dotyczących w szczególności renowacji budynków. Ponadto określone zostaną wytyczne dotyczące rozwiązań finansowych służących rozwiązaniu problemu ubóstwa energetycznego, w szczególności w ramach Społecznego Funduszu Klimatycznego.

Szczególnym celem wytycznych będzie przedstawienie państwom członkowskim i uczestnikom rynku konkretnych zaleceń dotyczących usuwania stwierdzonych barier poprzez wdrażanie skutecznych środków politycznych, regulacyjnych i finansowych.

Prawdopodobne skutki

Po przyjęciu wytycznych państwa członkowskie i uczestnicy rynku wdrożą środki służące usunięciu barier i dalszemu upowszechnieniu instrumentów finansowych i innowacyjnych rozwiązań przewidujących finansowanie umożliwiających uruchomienie inwestycji prywatnych w efektywność energetyczną, z myślą o osiągnięciu bardziej ambitnych celów UE w zakresie efektywności energetycznej na 2030 r.

Zalecenia nie będą prawnie wiążące. Wpływ środków określonych w wytycznych będzie zależał od ich adekwatności do sprostania szczególnym wyzwaniom i usunięcia barier napotykanym przez państwa członkowskie i uczestników rynku, a także od gotowości organów krajowych do zwiększenia skali rozwiązań w zakresie finansowania efektywności energetycznej zdolnych do pobudzenia inwestycji prywatnych.

Monitorowanie w przyszłości

Nie dotyczy.

C. Lepsze stanowienie prawa

Ocena skutków

Zalecenia Komisji, które określają ogólne podejście polityczne i nie zobowiązują do podejmowania określonych działań, nie wymagają oceny skutków. Każdy potencjalny przyszły wniosek ustawodawczy sporządzony w następstwie tych wytycznych będzie podlegał standardowym wymogom polityki Komisji w zakresie lepszego stanowienia prawa, jeśli chodzi o konieczność przeprowadzenia oceny skutków.

Strategia konsultacji

Celem konsultacji jest zebranie odpowiednich danych i informacji zwrotnych na temat istniejących barier i zaleceń dotyczących uruchomienia prywatnych inwestycji w efektywność energetyczną, od zainteresowanych stron i uczestników rynku działających w obszarze finansowania efektywności energetycznej, w szczególności

promotorów i wykonawców projektów, instytucji finansowych, przedsiębiorstw usług energetycznych oraz wszelkich innych właściwych uczestników rynku działających w obszarze finansowania efektywności energetycznej i transformacji energetycznej. Ogólnym celem wytycznych jest uwolnienie potencjału zrównoważonego i dynamicznego rynku inwestycji w efektywność energetyczną. Aby to umożliwić, w wytycznych zostaną podsumowane dotychczasowe doświadczenia w zakresie finansowania efektywności energetycznej i cechy wspólne oraz przedstawione zostaną konkretne zalecenia i przyszłościowa strategia ułatwiająca usuwanie istniejących barier.

Do docelowych zainteresowanych stron należą m.in. promotorzy i wykonawcy projektów, przedstawiciele państw członkowskich, władze regionalne i lokalne, publiczne i prywatne instytucje finansowe, przedsiębiorstwa i stowarzyszenia przedsiębiorców, ośrodki pomocy technicznej i prowadzący punkty kompleksowej obsługi, podmioty finansujące, grupy konsumentów, przedstawiciele konsumentów, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, instytucje edukacyjne i badawcze oraz wszelkie inne podmioty zaangażowane w opracowywanie, finansowanie i wspieranie projektów w zakresie efektywności energetycznej oraz mobilizację prywatnych inwestycji w efektywność energetyczną.

Komisja zachęca do przedstawienia informacji zwrotnych na temat barier i czynników umożliwiających uzyskanie dostępu do prywatnego finansowania efektywności energetycznej i jego uzyskiwanie, zaleceń dotyczących usuwania istniejących barier i uruchamiania inwestycji prywatnych, propozycji ułatwiania mobilizacji inwestycji prywatnych, w tym za pomocą środków politycznych, finansowych i regulacyjnych, a także przykładów najlepszych praktyk w zakresie rozwiązań finansowych i środków mających na celu usunięcie istniejących barier. Respondentów zachęca się do przesyłania wszystkich danych sprawozdawczych, które uznają za istotne, w tym sprawozdań z oceny.

Zgodnie ze strategią Komisji w zakresie lepszego stanowienia prawa, polegającą na opracowywaniu inicjatyw opartych na najlepszej dostępnej wiedzy, zachęcamy naukowców, organizacje akademickie i stowarzyszenia naukowe dysponujące wiedzą fachową w dziedzinie finansowania efektywności energetycznej do przedkładania również odpowiednich opublikowanych i wstępnych badań naukowych, analiz i danych. Szczególnie ważne są dokumenty podsumowujące obecny stan wiedzy w odpowiedniej dziedzinie.

Niniejsze zaproszenie do zgłaszania uwag jest dostępne we wszystkich 24 językach urzędowych na portalu Komisji „Wyraź swoją opinię”. Odpowiedzi można udzielić w dowolnym języku urzędowym UE w terminie czterech tygodni od publikacji tego zaproszenia. Zaproszenie jest wystosowane wspólnie z Komitetem ds. Dyrektywy dotyczącej Efektywności Energetycznej i udostępnione również na [stronie internetowej DG ENER](#). W ramach strategii konsultacji z zainteresowanymi stronami DG ENER zorganizuje internetowe warsztaty dla zainteresowanych stron w czwartek 8 lutego 2024 r. Sprawozdanie podsumowujące zostanie przygotowane w ciągu 8 tygodni od zamknięcia niniejszego zaproszenia do zgłaszania uwag.